

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Disputatio Sexta. De Collatione Causarum tam inter se, quàm cum suis
Effectibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

rubedinis, vel nigredinis. R. negando consequentiam: Aliud est enim dicere quod aliqui effectus petunt determinatam causam, aliud, quod hæc determinata causa producat hunc numero potius effectum quam alium, sic quidem verum est, speciem Albedinis A non peti, nec posse produci nisi ab albedine A, verumtamen Albedo A, sicut hanc numero speciem produxit, potuit producere alias, quæ possibiles sunt, ut producantur, quare, ut hanc potius produxerit quam aliam, Deus determinare debuit. Similiter Responderi debet ad alia argumenta, & casus, qui probarent particulares effectus dependere à determinatis causis, quia, licet ipsi sic dependeant, quod tamen unus numero producatur potius quam alius, non causa secundæ, sed primæ adscribendum est.

X.
Secundum.

Arguitur 2. Si Causa secunda non determinaret se, quoad individuationem effectus producendam, sequeretur, nullum filium esse obligatum suis parentibus, sed hoc videtur minus rectum esse sentire, ergo; probatur sequela: Quia quilibet filius dicere posset, parentes se non genuisse, sed tantum hominem secundum speciem, non verò hunc hominem, ergo. R. negando sequelam cum sua probatione, Quia parentes etiam generarunt hunc filium, & non tantum filium secundum speciem, aliud autem est generare & producere quoad individuum, & aliud se determinare ad illud producendum, primum enim præstant causæ secundæ omnes, cum nihil produci possit, nisi sit individuum, actiones enim, sicut sunt singularium, ita etiam sunt ad singularia.

Instatur: Si parentes non determinarunt se ad producendum hoc individuum filii, ergo hic in individuo filius non est plus obligatus his parentibus, quam alienis, sed sequela etiam vitiosam doctrinam inferret, ergo; probatur sequela, quia actio generativa parentum non est magis determinata ad hunc filium quam alium, ergo non magis erit obligatus his

parentibus, quam alienis. R. negando sequelam ma. cum sua probatione & consequentia, quia actio parentum etiam fuit terminata ad hunc numero filium, quamvis ex se non poterat se causa secunda determinare adhuc potius præ alio, supposita autem determinatione Divinâ, actio tota fuit terminata adhuc etiam terminum.

Urgetur: Non est obligatus ad illa quæ à natura & Deo habet, ergo si determinationem sui individui præcisè à Deo habet, Parentibus non est obligatus; probatur aut. Quia Filius non est obligatus parentibus ob illud, quod per donationem acquirit ab aliis, ergo. R. negando consequentiam, quia filius suum esse accepit simpliciter à parentibus, quamvis non debeat filius tantum parentibus, quam si seipsum determinassent ad hunc producendum præcisè, & non alium. Imò non desunt, qui putant, filios propter generationem parum obligatos esse parentibus; si autem opponatur præceptum Divinum de honorandis parentibus, respondent, hanc reverentiam filios non tenere parentibus solum præstare, sed etiam Præpositis superioribus, unde obligatio non est propter generationem præcisè, sed quia dignitate filii præstant; Imò puto hoc potissimum esse propter curam, sollicitudinem, laborem, & difficultates, quas parentes habent in navitate, educatione, aliisque bonis, quæ filius à parentibus proveniunt.

Difficultas: Quomodo Deus determinet ad individuum actus, & non determinet etiam ad peccatum, solvi potest ex dictis. Quibus adde, quod Deus non determinet positive impellendo, vel moraliter suadendo, sed negative solum, subtrahendo scilicet concursum ad omnes alios actus, ad modum, quo quis vellet proficisci Cistercium, & alius auferret ipsi equum A. B. C. tunc deberet pergere in equo D. cò, quod alium non haberet, ubi tamen non esset causa subtrahens, quod pergeret simpliciter, sed quod non pergeret alio equo.

DISPUTATIO VI. DE COLLATIONE CAUSARUM, TAM INTER SE, QUAM CUM SUIS EFFECTIBUS.

Per collationem causarum inter se & cum suis effectibus aliud non intendo examinare, quam difficultates illas exsolvere, qua oriuntur ex dubiis, an idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus? & an dua cause seinvicem causare possint? vel etiam aliquid seipsum? & ab hoc posteriori incipiendo ad rem progredior, sit igitur

QUÆSTIO I.

An idem seipsum producere possit?

I.
Sensus Modernorum.

Recentiores quemadmodum docent causas intrinsecas, materiam & formam non esse quid distinctum à toto composito, quod causant, ita etiam putant nec in causis extrinsecis tantam esse effectus subordinationem

ad causam, secundum prioritatem & existentiam, quin idem seipsum efficienter causare possit, & consequenter esse simul causam & effectum, quod dupliciter intelligi potest, primo ita ut idem seipsum producat, quantum ad primum sui esse, ponendo se in rerum natura, secundo modo, ita, ut primum sui esse jam habeat per unam actionem, & postmodum per aliam actionem secundam posteriorem, sicut defacto

Christus Dominus in caelo est, & per aliam actionem concurret etiam, ut sit Eucharistia, quae licet defactò sit tantum conservativa, ex eo, quod non accipiat de novo esse extra causas, quae actio, si tamen antecedenter non esset extra causas, sufficiens esset, ut extra eas poneretur; Ego quamvis docuerim superius causas intrinsecas, non distingui ab illo, quod in communi alioquin Scotistarum sententia componunt, toto composito videlicet, existimo tamen de causis intrinsecis, & signanter de efficiente (quidquid enim sit de finali, quae non nisi moraliter influit in effectum) id simpliciter negandum, quare ad quaestionem resolutivè

tre, imò in Deitate non esse Personarum Trinitatem, sed hoc haereticum esse, certum fide est, ergò probatur sequela; Quia protervus dicere posset, Patrem semetipsum genuisse, sicut etiam Filium, & illarum trium Personarum nomina unius esse suppositi, quòd se Ipsum bis produxit, seu genuit semel, & semel spiravit, ergò posset protervus negare Trinitatis Mysterium. Et quamvis bene respondeat Amicus, id in Deo implicare, quia Deus est incapax novae, vel ullius causalitatis, & Filium esse incapacem alterius generationis: Attamen per hoc protervum non convinceret, quia dicere posset, Deum esse incapacem alicujus causalitatis ab alio, non tamen à seipso, & Filium esse incapacem alterius generationis à Patre, non tamen seipso. Et sic de cæteris.

Dico: Nulla causa potest seipsam producere

efficienter, neq; quoad primum sui esse, neq; quoad secundum. Ita Doctor 2. d. 23. q. un. D. Thomas. p. I. q. 104. a. 2. ad. 2.

Probatur primò, Authoritate Divi

Augustini. lib. 2. de lib. arb. cap. 17. ubi ait: Nulla res formare seipsam potest, quia nulla res potest dare sibi, quod non habet, & utiq; ut habeat formam, formatur aliquòd. Quapropter qualibet res, si quam habet formam, non ei opus est accipere, quòd jam habet, si quae verò non habet formam, non potest à se accipere, quòd non habet; Nulla ergò res, ut diximus, se formare potest. & lib. 1. de Trinit. cap. 1. dicit: Nulla omnino res est, quae seipsam gignat, ut sit. Et Epist. 150. contra Arianos demonstrat, Verbum non esse factum ex eo, quòd per Ipsum facta sint omnia, ita enim discurre: Si enim Ipse fecit, jam erat, antequàm fieret, si autem ad se faciendum, alteri, à quo factus est, adjuterium præbuit, nihilominus, ut se adjuvante fieret, jam erat, antequàm fieret, relinquitur ergò, ut sine se factus sit, quòd quid autem sine illo factum est, nihil est; Aut nihil est igitur, aut factus non est, sed non est nihil, factus igitur non est; At si factus non est, & tamen filius est, sine dubio natus est. Hinc etiam docet Doctor subtilis, relationes, quae important essentialem dependentiam, inter relata non posse esse in eadem natura & supposito, & relationes originis, licet non implicent in eadem natura, implicent tamen in eodem supposito. Item Authoritate Divi & Mellei Bernardi, qui id ipsum clarissimis docet verbis lib. 5. de Consideratione cap. 6. ubi sic discurre: Ex quo universum caput, ipsum profectò minime caput. Nam si caput, aliunde caperit, necesse est. A se enim caput nihil; Nisi forte quis putaverit, quòd non erat, dare sibi potuisse, ut esse inciperet, aut fuisse aliquid, antequàm esset, quòd utrumq; quia ratio non consentit, constat sibi nihil fuisse principium, ergò secundum Divum Bernardum aequè contra rationem est asserere, quòd aliquid sibi det esse, id est, quoad primum sui esse, quam quoad secundum esse, quia tunc fuisset, antequàm esset, quòd dicit, contra rationem esse. Ex qua Authoritate proinde duplex sumo argumentum à ratione, quòd

Probatur Conclusio secundò:

Si idem posset efficienter se producere, sive quoad primum esse, sive quoad secundum, sequeretur, Patrem non posse probari esse ingentum, nec Filium esse genitum à Pa-

F. Amandi Hermann Physica.

Probatur Conclusio tertio:

Ex alia ratione desumptà similiter ex Authoritate D. Bernardi: Si idem posset producere seipsum, esset, antequàm esset, sed hoc repugnat, ergò probatur sequela: Quia omne illud, quòd actualiter operatur & efficienter agit, esse debet, & quòd efficienter producit, non esse debet, sed si seipsum aliquid produceret, esset, quia ageret & non esset, quia produceretur, ergò esset, antequàm esset. Item idem esset prius & etiam esset posterius, in quantum enim sui causa esset, prius esset, in quantum verò produceretur, esset posterius, ergò idem manens idem esset prius & posterius.

Dices: Hac non repugnare, quia non

sunt respectu ejusdem, aut eodem modo, nam illud, quòd seipsum produceret, esset per primam productionem ab alia causa, non esset verò per secundam actionem à se ipso egredientem. Sed Contrà, si per primam actionem, & productionem ab alia causa accepit suum esse, ergò implicat, quòd substantialiter reproducatur per secundam, quia hæc secunda productio non haberet terminum à quo, videlicet non esse rei, cum supponatur habere jam suum esse. Et si dices, terminum à quo esse non esse secundum, nihil dices: Quia sicut hoc esse secundum, habitum per secundam productionem, non esset à primo esse diversum, secundum rem, habito per primam productionem, ita hoc non esse secundum nequit esse diversum à primo non esse, nisi secundum modum, quae diversitas non sufficit ad novam productionem substantialem.

Probatur Conclusio quarto,

Ex communi definitione Cause, quae est, quòd fit illud, quòd influit esse in aliud, sed si in seipsum influeret aliquid, non influeret in aliud, ergò non esset ejus causa, & consequenter nihil producit seipsum. Nec dicas, hanc definitionem veram esse de potentia ordinaria, ordinarioque cursu, non verò de potentia extraordinaria, quia omnis definitio debet essentialiam rei explicare, quae etiam de potentia extraordinaria immutabilis est, alioquin dici posset, hominem esse animal rationale, de potentia ordinaria, non verò de potentia extraordinaria, ex qua posset esse rudibilis, quòd implicat.

LII 2

Proba:

VII.

Probatur Conclusio ultimò
à pari. Nulla res potest esse sui ipsius subiectum, neque etiam sui ipsius forma, ergò nequit etiam idem esse sui ipsius causa efficiens. Probatur consequentia, quia, sicut se habet materialis causa ad esse alicujus materiale, & formalis ad esse alicujus formale, ita etiam se habet efficiens, ad esse efficienter à se productum, ergò.

VIII.

Dices: Disparitatem esse, quia causalitas materiæ, vel est unio, vel necessariò requirit unionem, unio autem necessariò requirit extrema realiter distincta. Contrà, Unio non magis requirit extrema realiter distincta, quam actio, cum hæc tam bene sit quid relativum, ac illud & qui negaret, actionem non requirere extrema realiter distincta, posset etiam negare unionem requirere, ergò.

QUÆSTIO II.

An dua Causa possint esse sibi invicem Causa?

I.

Sensus questionis ponitur.

Aliud est quærere, an plures cause possint in idem coincidere, ita, ut idem sit causa efficiens simul, materialis & finalis: Aliud, utrum una causa, quæ producit unum effectum, ab eodem pro instanti produci possit, ita, ut effectus ille productus habeat rationem causæ, & causa productiva hujus effectus nunc simul rationem effectus. Primum enim contingere posse, imò frequentè contingere, patet de voluntate, quæ volitionem producit eandemque recipit, idque propter sui perfectionem, vel propter aliam aliquam perfectionem, adeoque simul habet rationem causæ efficientis, dum producit rationem causæ materialis, dum recipit, & rationem causæ finalis, dum aliquid propter aliud agit, & quamvis illa receptio non habeat rationem causæ materialis ex qua, habet tamen rationem causæ materialis in qua, similiter discursi de intellectu potest, Et à fortiori de intellectu & volitione, quarum qualibet habet rationem causæ formalis, dum in sua potentia recipitur, rationem materialis causæ, dum in iis multæ relationes fundari possunt, rationem causæ efficientis autem, quia respectu habituum generatorum efficienter concurrunt, Et denique causa finalis dici possunt, respectu multorum mediorum, quæ ad ipsas possunt concurrere.

II.

Comparatio causarum potest dupliciter fieri.

Quòd secundum attinet, & est, quòd propriè in titulo quæritur, sciendum, quòd dicta comparatio inter causas possit dupliciter fieri, vel quoad entitatem ipsarum causarum, vel quoad causalitatem earundem, idque vel in eodem genere, vel in diverso: Si in eodem genere conferantur, tunc sensus est, an illa causa, quæ materialiter aliquid produxit, ab eodem effectu suo materialiter produci possit, & quæ efficienter aliquid egit, an iterum efficienter ab eodem agi possit: exemplum sit, an Ignis A qui produxit Ignem B possit ab eodem igne B produci pro eodem instanti suæ productionis, & sic de ceteris.

Si in diverso genere comparentur, tunc sensus est, an illud, quod est effectus alicujus rei in genere causæ efficientis, possit esse ejusdem rei causa in genere causæ materialis vel formalis, aut finalis; item, an illud, quod est effectus alicujus rei in genere causæ materialis, possit esse ejusdem rei causa in genere causæ formalis, efficientis & finalis, & sic de aliis, ita, ut una semper cum tribus comparetur. Quibus præmissis, Putat Vasquez, Rivius, Connimb. & alii, unam eandemque causam posse habere rationem causæ, & respectu effectus à se producti, rationem effectus, & econtrà, ita, ut libenter admittant inter causas mutuam causalitatem. Scotiffæ tamen communiter, cum pluribus Recentioribus, id simpliciter negant. Ita Hurtadus, Arriaga, Oviedo, cum quibus etiam sentendum censo, interim prius aliam collationem causarum expendendo

Dico I. Si comparentur causalitates quæ exor causarum ad se invicem, finis est causa efficiens, efficiens tam materiæ, quam forma, sed non econtrà.

Probatur breviter. Ideò enim effectus causat, quia movetur à fine, & idè educitur forma de potentia materiæ, quam formæ, licet non econtrà.

Dico 2. Comparando has causas ad effectum, secundum causalitates suas, omnes dicunt essentialem ordinem & necessariam concomitantiam ad se invicem. Ita Scotus 2. d. 5. q. 8. n. 11. ubi dicit: Efficiens non prius causare compositum, quam materiam, licet prius perfectione causæ.

Probatur Conclusio: Impossibile est, finem movere, nisi efficiens moveatur ad agendum, nec efficiens creatum moveri potest, nisi dependentèr à materia, cum creare nequeat, nec potest agere dependentèr à materia, nisi formam producat, quæ iterum dependentèr à materiâ produci nequit, nisi illam uniat materiæ, nec uniri potest, nisi resulter compositum, cum sint causæ necessaria, sufficienter applicatæ, ergò, comparando causas ad effectum, secundum causalitates, dicunt necessariam ordinem, & dependentiam ad se invicem. Et in hoc sensu causa dicuntur esse sibi invicem causa.

Dico 3. Materia & forma, non possunt se invicem causare quoad entitatem. Ita Doctor. 2. d. 12. q. 2. D. Thomas, Albertus M.

Probatur Conclusio: Materia est prius, saltem naturâ, quam sit forma, ergò materia non potest causari à forma. ant. patet, quia materia est primum subiectum omnium formarum substantialium, & earum causa: probatur consequentia; Illud non potest causari ab alio posteriori, quod prius illo existit, sed materia prius existit, quam forma, ergò forma non potest causare materiam. Nec refert, quòd forma dicatur materiæ dare esse informatum, quia hoc esse non est entitativum, sed tantum extrinsecum, secundum denominationem: Conclusio autem loquitur de causatione, secundum entitatem.

Dico

Dico 4. Nulla duae causae sive in eodem genere, sive in diverso, possunt se invicem causare per verum influxum physicum in seipsas influendo. Ita Auctores pro sententia negativa.

Probatur primò: Omnis effectus qualitercunque productus, & in quocunque genere, praesupponit pro priori suam causam; ergò nulla duae causae possunt se invicem causare: probatur consequentia: omnis causa nequit operari, nisi prius existat, quia operari sequitur ad esse; ergò causa, quae producit effectum, nequit ab eodem produci, quia ut producat supponitur existere, nihil autem existens, sive per seipsum, sive per alium denuò producitur, si non prius destruat, ergò. Nec etiam effectus poterit produci, quia si iterum causa est respectu alterius, necessariò prius existere debet.

Probatur secundò: Si duae causae possent se invicem causare, sequeretur, quòd nullo efficaci argumento posset ostendi existentia primae causae, quae sit Deus, sed hoc est absurdum, cum Philosophi solo lumine naturae deprehenderint, esse tale principium, & Causam primam improductam, ergò: probatur sequela: Quia unicum argumentum, quo utitur etiam D. Augustinus & Bernardus supra, quo probamus existentiam causae primae & improductae, est, quòd aliquando sicuti debeat in productione rerum, in aliquo principio improducto, quòd ab alio scilicet non esset, sed hoc argumentum infirmum esset & debile, ergò: probatur minus, quia dici posset, effectum illum primò productum, mutuo produxisse suam causam; ergò non esset principium, quo posset efficaciter demonstrari principium primum improductum.

Probatur tertio ex multis absurdis, quae sequerentur: Nam si possent duae causae se invicem causare, sequeretur, quòd idem esset prius & posterius, dependens & independens, existens & non existens, causa & effectus, sed ista semper pro absurdis sunt habita, ergò: probatur sequela, quia in quantum esset causa, esset prior, independens & existens, cum omnis causa existere debeat pro priori ante effectum, & hic ab illa debeat dependere; deinde esset etiam posterior, dependens & non existens, quia haec omnia sunt praedicata effectibus particulariter convenientia.

Dices: Haec tantum probare, quòd duae causae in eodem genere non possint sibi esse invicem causae, non verò quòd minus possint esse in diverso. Sed Contra, sive causae considerentur in eodem genere, sive in diverso, semper currunt argumentorum rationes, nam quaelibet causa praesupponitur existere ante suum effectum, & nulla causa potest producere illud, quòd jam existit, nec ulla agit, nisi omnibus ad agendum requisitis positis, inter quae principem locum obrinet existentia.

Dices: Causam non existere secundum illud esse, secundum quòd per effectum suum, tanquam per causam, producitur, adeoq; cum diversum sit esse, poterit illud ab alia causa acquirere. Sed Contra: Esse causarum, secundum entitatem, est indivisibile; ergò non po-

terit amplius illud acquirere, quòd si verò instantia vellet, quòd causa per effectum posset acquirere aliquod extrinsecum, non est ad propositum; tum, quia Conclusio loquitur de esse entitativo: tum, quia illud aliud esse, secundum aliam rationem, de quo non inficior, aliquas causas posse esse sibi invicem causas, quia hoc nihil aliud esset, quam quòd idem, secundum diversum respectum, possit habere rationem causae efficientis, formalis & materialis, hoc tamen non est se mutuo causare.

Arguitur: Possunt duae causae se invicem mutuo conservare; ergò etiam possunt se invicem producere: patet consequentia, quia non requiritur major virtus ad aliquorum productionem, quam ad eorum conservationem: probatur ant. quia duo carbones sese mutuo conservant, ita, quòd non extinguantur tam cito, quam si essent separati, item calor conservat ignem & ignis calorem, similiter manus conjunctae conservant calorem inter seipsas effective: ergò. R. negando ant. ad probationem ejus nego, duos carbones duasve manus calidas, aut ignem, calorem, & e contra conservare conservatione propriè dicta, quia haec non est conservatio, nisi impropriè dicta, in quantum videlicet, duo carbones, & duae manus calidae fortius possunt resistere agentibus contrariis extrinsecis, quam si essent separatae, dicitur enim ordinariè, virtutem unitam fortiozem esse. Calor similiter conservat ignem tantum per modum alicujus conditionis & necessariae dispositionis; Quare in forma directè responderi posset, distinguendo ant. Possunt duae causae se invicem conservare conservatione propriè dicta, nego ant. impropriè dicta, concedo ant. & distinguo similiter consequens; ergò possunt se aliqua mutuo propriè & directè producere, nego consequentiam, impropriè & indirectè, concedo consequentiam, sed nihil est contra Conclusionem, patet distinctio ex dictis.

Instatur: Possunt se aliqua duo conservare directè; ergò nulla solutio: probatur ant. Actus directè conservat habitum, & habitus directè conservat actum, quia etiam eundem producit, veluti altera concausa. Sed R. negando ant. cum sua probatione, quia non idem actus, qui conservat, seu intendit habitum, eundem produxit, sed alii antecedentes, adeoque nec conservant nec causant se mutuo. Deinde actus quicumque etiam ille, qui ex habitu procederet, producit suam causam, quia causa ejus est non modò habitus, sed etiam potentia, quam actus nullo modo attingit. Imò, loquendo etiam de habitu praeciso, actus, qui ab eo procedit, non dat ei esse simpliciter, sed ante eum jam praesupponitur, vel si non praesupponitur (si esset actus ille, qui produceret habitum) tunc non procederet ab habitu. Similis instantia solet fieri de pluvia, quae est causa vaporum, & vapores iterum sunt causa pluviae, nam eodem modo responderetur, scilicet, non esse eandem pluviam, quae causat vapores & eam, quae à vaporibus causatur, sed diversam, adeoque non sunt duae causae, quae se invicem mutuo causarent, & sibi esse darent.

XI.
Argumentum in contrarium.

Urgetur: Duo baculi, duae trabes deorsum cadentes possunt sibi idem esse dare; ergo adhuc duae causae possunt seinvicem causare; probatur ant. quia si duae trabes caderent in extremitate superiori, ita possunt coincidere, ut angulum facientes, qualibet alteram impediatur ab ulteriori casu, ergo. *ix.* dist. ant. Duae trabes possunt sibi invicem esse dare, secundum entitatem, nego ant. possunt sibi esse dare ubi cationis, transeat ant. & nego consequentiam. Itaque, licet duae trabes erectae primitus, & postmodum cadentes triangulum quasi faciant, & una alteram sustentet, una alteram tamen non producit, sed tantum qualibet in altera producit aliquid ubi, & sic in se invicem agunt, non aliquid in seipsis, quoad esse producendo, sed solum aliquid tertium. Et tales plures casus adferri possunt, ut est de aperture fenestrae & ingressu venti, de calefactione piperis & linguae, quia haec non producant seinvicem, quoad esse, sed potius aliquid tertium, quod non est negandum.

XII. **Dico 5.** *Causa finalis, & efficiens possunt esse sibi invicem causa.* Haec etiam est communior, & probatur ex autoritate Aristotelis 1. Phys. l. 30. ubi ait: Sunt praeterea, quae mutuo sunt sibi causae, ut exercitium est causa bonae valetudinis, & haec causa exercitii; at non eodem modo, sed haec ut finis, illud ut principium motus. Nec de hac causa finali potest esse difficultas, quia haec causare potest, dum non existit, adeoque dum illa causat, etiam causari potest, in ceteris vero causis, quae verum, & physicum influxum praestant, requiritur existentia, adeoque nequeunt causare nisi existant.

Finalis & efficiens possunt esse sibi causa.

QUAESTIO III.

An idem numero effectus possit produci à duabus causis totalibus & adequatis simul?

I. *Quaestio est de duabus causis eiusdem ordinis.*

Tota huius quaestiones difficultas procedit de duabus causis eiusdem ordinis, nam effectum aliquem dependere à duabus causis totalibus diversi ordinis, res est in confesso apud omnes, qui Deum perhibent concurrere ad omnes effectus causarum secundarum; Deinde illae causae adequatae & totales debent etiam esse eiusdem generis, nam à duabus causis, imò ab omnibus quatuor generibus causarum quasi omnem, saltem in liberè agentibus, dependere effectum, etiam non negatur, unde quamvis possit quaestio moveri, de duabus causis materialibus, de duabus formalibus &c. potissimum tamen cardo vertitur de efficientibus, an videlicet in genere causae efficientis idem effectus simul & semel possit dependere à duabus totalibus, & adequatis causis.

Pro resolutione quaestiones, Notandum est ex dictis, causam efficientem totalem esse in duplici differentia, alia enim est causa totalis totalitate effectus, & alia totalitate causae, illa est, quae attingit totam entitatem eiusdem effectus, ut est potentia intellectiva, & obiectum respectu intellectus, Pater & Mater, respectu prolis. Causa totalis totalitate

Causa, de qua etiam hic est sermo, ea est, quae ita attingit effectum totum, ut per ipsius solius influxum possit hic, & nunc poni & conservari effectus circumscripta quacunque alia causa eiusdem generis & ordinis, sic ignis dicitur esse causa caloris, quia ad eius productionem non indiget ullo concursu alterius causae. Circa quam materiam triplex est sententia: Prima adscribitur Occamo & sequacibus suis putantibus, quod naturaliter idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, quos nonnulli Recentiores etiam sequi videntur. Altera sententia huic è diametro opposita, est Doctoris mox citandi cum suis, & Thomistis gravioribus ex D. Thoma 1. p. q. 52. art. 3. &c. qui omnes docent, id neque divinitus fieri posse. Tertia est Recentiorum communiter, qui media incedunt via, unde dicunt, naturaliter id quidem contingere non posse, bene tamen supernaturaliter. Ita Fonseca, Ruvius, Suarez, Murcia, Amicus, Arriaga &c. Verumtamen conformiter Scoti principii Resolutive

Dico: Idem numero effectus (de hoc enim solummodo controversatur) nec supernaturaliter produci potest, simul & semel à duabus causis totalibus & adequatis. Ita Doctor 1. d. 2. q. 3. & 2. d. 20. q. 2. & in 3. d. 1. q. 2. ac 4. d. 10. q. 2. &c.

Probatur primo Rationibus ex eodem desumptis, ex primo: Implicat idem secundum idem, simul & semel, per se & adequatè dependere, & non dependere ab alio, sed si duae causae totales possent simul producere eundem effectum, sequeretur, idem simul & semel dependere & non dependere, ergo: probatur mi. Si ignis C, verbi gratia, adequatè produceretur à causis A & B, tunc necessario dependeret ab harum una, & non dependeret ab altera, verbi gratia, à B, quod probo terminis Scoti: a nullo dependet aliquid essentialiter, quo non existente nihilominus esset, sed si C, habet duas causas reales A & B, in eodem ordine, utrolibet horum non existente, nihilominus esset ipsum C ab altero eorum, quia non existente A, nihilominus erit ipsum C à B, & non existente B, nihilominus erit C, ab ipso A; ergo dependeret effectus C, & non dependeret, quod implicitorium est.

Probatur Conclusio secundo:

Nulla res producta produci potest manens producta; ergo idem effectus nequit dependere à duabus causis totalibus: patet ant. quia productio est à non esse; ergo res producta manens talis produci nequit: probatur etiam consequentia, si idem effectus possit dependere à duabus causis totalibus, possit rem productam manentem productam, reproducere, sed hoc nequit fieri, ergo: probatur sequela, quaecumque res potest secundo rem producere, potest eam secundo producere, poterit eam etiam producere iam productam; Nec refert, quod tunc considerentur causae in eodem instanti producere, quia, si potest rem productam in eodem instanti producere, poterit similiter in quibuscumque sequentibus, cum non sit maior difficultas, nec maior requiratur agendi virtus, ergo. Probatur

Probatur tertio: Si unus idemq; effectus posset dependere à duabus causis totalibus, sequeretur, utramque esse causam totalem & non esse, sed hoc dici nequit, ergò: probatur sequela. quia esset ex hypothesi, non esset verò, quia una dependeret ab alia, sed quandoque causæ totaliter à se invicem dependent, tunc non sunt causæ totales, ergò. Nec juvat dicere, idèò dici totales, quia utraque attingit entitatem totam effectus, quia alioquin objectum & intellectus essent causæ totales eò, quòd utraque attingat entitatem effectus, intellectus scilicet, sed hæ causæ non dicuntur totales; ergò nec illæ dici deberent.

Probatur quarto A pari: Idem effectus nequit dependere à duabus causis totalibus materialibus, nec à duabus formalibus; ergò etiam non poterit idem effectus dependere à duabus efficientibus: ant. est Adversariorum & patet, quia posita unà solummodò materia & unà formà, superfluit quæcunque alia superveniens, nihil agit: probatur consequentia: Quia quicumque effectus dicit tantam indigentiam ad causam efficientem, ac ad causam materialem vel formalem, sed per quamlibet materiam, tollitur ista indigentia in causa materiali; ergò etiam per unam efficientem.

Dices: Si effectus diceret tantam indigentiam ad efficientem, sicut causa formalis, sequeretur, quòd nec divisim duæ causæ efficientes eundem effectum producere possent, ergò. Respondeo, hoc non sequi, quia licet verum sit, quòd effectus ut sic, non dicat tantam indigentiam ad causam efficientem, dicit tamen, dum actu fit, quia hic non habet amplius dependentiam absolute sumptam, sed dependentiam per se, quæ necessitatem involvit, sicut quodlibet per accidens involvit contingentiam.

Probatur Conclusio quinto
à simili: Nullus effectus potest duabus corruptionibus adæquatis simul & semel desinere; ergò neque duabus causis totalibus, simul & semel produci: probatur consequentia: Quia idèò quilibet effectus per unam corruptionem totaliter desinit, ut non possit per alteram, quia eà posita nihil remanet, quòd corrumpi posset, sed posita unà causà totali & adæquatà, nihil remanet in effectù, quòd produci deberet; ergò non potest amplius per secundam productionem produci. Verum contra hanc communem Scottistarum opinionem, ex omnibus aliis causarum generibus adferunt instantiæ, quæ, quàmvis communes sint, idèò tamen difficultate non carent, quare in contrà

Arguitur primò: Quilibet effectus defectò dependet à Deo & creatura; ergò unus idemq; effectus potest non tantum supernaturaliter, sed etiam naturaliter dependere à duabus causis totalibus; probatur consequentia, quia Deus est tam benè causa totalis, quàm causa creata, imò magis & licet diceretur, Causam creatam esse partialem, non effugitur difficultas, quia eadem est ratio, quòd unus effectus dependeat ab una totaliter & ab altera partialiter, quàm etiam totaliter, quia si jam accepit

suum esse per unam causam totaliter, nequit ipsum accipere per alteram, nec partialiter quidem; deinde, si dicatur, causam creatam esse partialem, incurritur alterum absurdum, scilicet in causis creatis nullam dari totalem, cum tamen sit communis opinio, omnes quatuor in suo genere esse totales. Itaq; respondetur ad Argumentum communiter negando consequentiam, disparitas est, quia Causa creata, & increata sunt diversi ordinis adeoq; non implicat, quòd unus idemq; effectus dependeat ab utraque adæquatè, quemadmodum non implicat, quòd unus effectus dependeat ab omnibus quatuor generibus, sic defectò autem contingere certum est. Sed

Instatur: Effectus productus à duabus causis totalibus diversi ordinis, tam benè dependet ab una totaliter secundum esse, quàm si producatur à duabus ejusdem ordinis, sed hæc dependentià totali ab una Causa diversi ordinis non implicat, ut idem effectus producatur etiam ab altera, ab eaq; dependeat; ergò nec implicabit, quòd idem effectus dependeat à duabus causis totalibus ejusdem ordinis, & consequenter nulla solutio. Respondeo dist. ma. Effectus productus tam benè dependet &c. eodem modo, nego ma. diverso modo, concedo: Itaque causa totalis creata comparata ad causam incretam non est totalis, sed tantum partialis, nam, ut dixi supra, de se est insufficientis ad producendum aliquem effectum, etiam intra suam speciem, nisi concurrat causa prima, adeoq; non habet virtutem adæquatam ad producendos suos effectus, sed eam acquirit à Deo, qui concurrat cum ipsa, veluti causa partialis.

Urgetur: Illa causa non potest dici partialis à quâ totaliter dependet effectus, sed à concursu Dei totaliter dependet effectus; ergò non poterit dici causa partialis. R. dist. mi. à concursu Divino totaliter dependet effectus, ita ut concurrat secundum modum totaliter, nego mi. secundum rem, concedo mi. Itaq; concursus Divinus fundamentaliter sumptus, est unus simplicissimus actus, ad omnes effectus causarum secundarum concurrans, virtualiter tamen est multiplex, & non solum numero, sed etiam pluribus specie diversis influxibus æquivalens, major enim concursus est, quo concurrat ad producendum hominem cum homine, quàm ad producendum equum, & hic iterum major est eo, quo concurrat cum igne ad producendum ignem, non tamen in re, sed in modo, in se enim est simplicissimus.

Arguitur secundo: Possunt duæ formæ Divinitus esse in eadem materia; ergò poterit etiam idem effectus dependere à duabus causis totalibus: ant. patet, tum ex dictis, tum quia videmus, quòd naturaliter sint duæ paternitates in eodem subjecto, item duæ similitudines &c. probatur consequentia, quia non minus dependet forma à subjecto, quàm effectus à causa; ergò si potest unum esse, poterit & alterum. R. negando consequentiam, quia non sequitur, eundem effectum formalem esse à pluribus causis totalibus, quia quilibet effectus, seu quilibet forma est communicata subjecto per suam

IX.

suam dependentiam determinatam & non per plures.

Instatur: Quando altera albedo, verbi gratia, ponitur in eodem subiecto, ubi alia præexistit, tunc nullum alium effectum formalem præstat, quàm prima; ergò duæ albedines in eundem effectum formalem influunt duabus dependentiis totalibus. R. negando ant. si albedo subsequens posita in subiecto albo effectum formalem aliquem præstat, non præstat tamen eundem numero, quem præstitit prior, sed alium, quàmvis specie non differentem.

Urgetur: Idem numero subiectum sit album; ergò est idem numero effectus formalis. R. negando consequentiam. Ratio alia disparitatis adhuc est, quia, quando subiectum plures formas accipit, tunc per quamlibet non accipit esse simpliciter, sed tantum secundum quid, quod fieri non implicat, cum naturaliter idem subiectum possit pluries accipere eandem denominationem accidentalem.

X.
Tertium.

Arguitur tertio, A paritate cause finalis: Potest idem numero effectus dependere à duobus finibus; ergò etiam idem effectus à duabus efficientibus: probatur ant. quia potest quis ingredi in aliquam domum, tam propter Martham, quàm propter Lazarum, ita ut si Martha non esset ibi, adhuc iret propter Lazarum, & si Lazarus non esset, iret propter Martham, sed in tali casu essent duæ causæ finales, totales & adæquatæ; ergò potest idem numero effectus fieri à duobus finibus. Item potest quis intrare domum, ut doceat & ut manducat, ita ut absente alterutro adhuc fieret propter unum. Sed R. quòd in tali casu, licet separatim sumpti illi fines possent esse totales & adæquati, si tamen copulativè sumantur, tunc non erunt, nisi partiales, adeoq; non dependeret à duobus finibus totalibus & adæquatis.

Instatur: Illi duo fines se junctim accepti, erant causæ totales & adæquatæ, quia propter alterutrum illorum fieret ingressio; ergò etiam quando copulativè sumuntur; probatur consequentia, quia per copulationem nihil eis demitur, imò potius additur unio, ergò. R. negando consequentiam, Ratio disparitatis est, quia si simul sumuntur, impediuntur, quò minus unus possit æquè movere ac alter, & agere quantum possit propter alterius concursum, quod patet in alio casu, quo duo equi trahunt unum pondus, quod quilibet separatim trahere posset, tunc neuter trahit totaliter, sed uterq; partialiter. Sic quoq; res se habet in proposito, imò voluntas tunc mutat suam volitionem, & facit actum fieri tam propter unum, quàm propter alterum, & propter neutrum totaliter. Denique non esset inconveniens concedere, quòd duo fines sic possent concurrere, quorum quilibet, ut totalis operaretur, verumtamen melius negatur & patet ex eo, quòd dum quis operatur propter duplicem finem, quòd non ita effectum ponat, qualiter posuisset, si propter unum solum operatus fuisset, quia vel actus erit perfectior vel intensior, vel cum majori alacritate & promptitudine, quòd signum evidens est, utrumq; aliquid particulariter fuisse operatum.

Arguitur quarto Ex causa morali: Potest idem effectus dependere, à duabus causis moralibus; ergò etiam idem effectus à duabus causis efficientibus: probatur ant. quia duo sacerdotes simul consecrant, duo simul possunt baptizare eundem infantem, &c. R. negando ant. ad cujus probationem dico, quòd in tali casu, vel uterque partialiter operaretur, vel unus solus & totaliter, is scilicet, quem Deus designaret, quemadmodum dicimus evenire in casu, quo eidem materiæ applicarentur duo ignes, quorum quilibet partialiter tantum produceret effectum, & si hoc fieret in corpore replicato, tunc ille solus produceret effectum, & materiam combustibilem combureret, quem Deus determinaret. Sed

Instatur: In collatione baptismi, verbi gratia, aut in consecratione, quilibet minister profert verba, sicuti causa totalis, sed quilibet minister concurret ad consecrationem sacramenti; ergò si non quoad collationem gratiæ, saltem quoad consecrationem erit quilibet causa totalis: probatur ma. quia alioquin sequeretur, quòd prolatio unius esset pars sacramenti, sed hoc dici non potest, patet tamen sequi, quia hoc concurret per modum partis, quòd procedit à causa partiali, ergò. Respondeo negando ma. nam videtur probabile prolationem verborum non esse institutam à Deo, tanquam causam essentiali sacramentorum, ita ut ab uno tantum debeat proferri, sed existimo, quòd in sacramentorum institutione Deus ordinaverit, ita, quòd quocumque prolata fuerint talia vel talia verba, præsentè tali & tali materiæ, quòd velit concurrere ad conferendam gratiam, adeoque sive unus, sive duo verba profert, parvum interest, interesset tamen multum, si sacramenta gratiam Physicè producerent, quòd nos negamus.

Arguitur quinto: Ex Principiis Divinis: Spiritus Sanctus habet duo principia sui; ergò etiam in creatis potest haberi aliquis effectus duas causas adæquatas: probatur ant. quia Pater & Filius spirant Spiritum Sanctum, ita, ut si Filius non esset, adhuc ipse spiraretur, & si per impossibile non esset Pater, adhuc esset à Filio. R. negando ant. Quia Spiritus Sanctus non habet duo principia, sed unicum tantum, scilicet eandem vim & actionem spirituam, & licet ibi sint duo supposita, illa tamen non augent vim & actionem spirativam.

Instatur: Christus Dominus secundum quod est in Cælo, & secundum quod est in Eucharistia, conservatur duplici conservatione productivà; ergò potest etiam dici, quòd alius effectus sic produci posset, quia eadem est ratio de productione alicujus, ac de ejus conservatione. R. Christum Dominum in Eucharistia non fieri absolute ibi, sed tantum secundum præsentiam, per actionem adductivam, non vero productivam, & sic quodammodo est alius terminus, sicut etiam fuit alia actio, adeoque nihil contra conclusionem urget. Sed

Urgetur: Si Christus Dominus tantum fieret ibi præsentis, & non verè de novo produceretur,

ceretur, sequeretur in Eucharistia non esse veram transubstantiationem, sed hoc est contra fidem, ergo: probatur sequela, quia esset tantum transaccidentatio, quia in locum panis succederet nuda Christi præsentia. R. negando sequelam, quia quemadmodum in naturalibus mutationibus non semper de novo producit totus terminus ad quem, & tamen verè dicuntur mutationes, quia semper materia præexistit, sic etiam sufficit, ut sit ibi Christus, sive per additionem, sive per novam productionem.

QUÆSTIO IV.

An due Cause totales divisim, possint producere eundem numero effectum?

I. Quemadmodum prior quæstio difficultatem movebat de duabus causis ejusdem ordinis & generis, iisque Efficientibus, ita & hæc, dempta divisione, ita ut duplicem possit habere sensum; Primum qui quæreret, an effectus productus ab una causa, verbi gratia A si destrueretur, possit denno reproduci ab illa: Alter verò ita quæreret potest, an Effectus productus ab una causa, verbi gratia ab A, potuisset produci ab alia, verbi gratia B, pro exemplo sit ignis, qui hodie secundum numerum producitur Camencii, an idem potuisset produci Citercii ab alio, si ibi eodem modo applicaretur. Circa quam materiam etiam est triplex sententia; una est affirmativa, eaque Scotistarum post Doctorem 2. d. 20. q. 2. Negativa Thomistarum & Recentiorum media, qui opinantur naturaliter id fieri non posse, benè tamen divinitus. Ergo resolutivè

II. Dico: Idem numero effectus productus ab una causa potest produci ab alia ejusdem speciei, si applicetur eodem modo, eidem passo, & in eisdem circumstantiis; Et ab eadem destructus iterum reproduci. Ita Doctores, quoad primam partem supra, quoad secundam a. d. 43. q. 2.

Probatur prima pars: Si status Innocentia perseverasset, & Adam nunquam peccasset, multi effectus defecto non producerentur ab his causis, à quibus nunc & defecto produciuntur; ergo effectus ab una causa productus potuit produci ab alia; probatur ma. Si perdurasset status Innocentia, sicut perdurare poterat, nullus homo fuisset natus, qui non fuisset salvatus, sed multi defecto salvati, & etiam salvandi sunt nati à parentibus damnatis; ergo in statu Innocentia, si Adam non peccasset, multi effectus, seu Filii non producerentur ab illis causis, à quibus defecto produciuntur: probatur ma. ex D. Gregorio lib. 4. Moralium cap. 36. ubi ait. Si Parentem primum nulla peccati rubigo corrupisset, nequaquam ex se filios gehennæ generaret, sed illi, qui nunc per Redemptorem salvandi sunt, seti ab illo electi nascerentur, ergo: probatur etiam min. tum, quia Henoch & alii posteri, non fuissent nati ex Caino reprobo, nec Sancta Barbara ex Patre perverso Dioscoro, nec Hermenegildus ex Leovigildo, & sic de pluribus aliis: tum, quia non valet dici, in statu Innocentia, si perseverasset, eos homines, qui

F. Amandi Hermann Physica.

nunc reprobantur, salvandos tunc, ex eo, quòd DEUS non determinaverit numerum Electorum ante pravisionem peccati; Quia prædestinatio facta est ante peccati pravisionem, ut ait D. Paulus, DEUM elegisse nos ante mundi constitutionem, nec numerus prædestinatorum minoratus est per lapsum Adami, ergo.

Probatur secundò ex alia via, sed simili: Sæpè evenit, ut homines ex natura steriles, per medicinam & artificium fiant fecundi, & econtrà aliqui ex natura fecundi reddunt se spontè per plurium applicationem mediorum steriles, sed in tali casu, qui nascuntur à parentibus arte fecundis, si naturam non jussissent, non fuissent nati, & alii à reductis sterilibus fuissent nati, ergo filii, qui defecto nascuntur ab uno Patre, potuissent fuisset progeniti ab alio, & sic effectus productus ab una causa, potuisset produci ab alia.

III. Probatur tertio: Una causa naturalis creata potens producere aliquem effectum, est potens producere quemcunque alium similem & ejusdem speciei, nisi sit aliqua specialis ratio ex parte unius effectus, quæ non esset ex parte alterius, sed ex parte ignis C, verbi gratia, non est aliqua ratio particularis, quare non posset produci tam benè ab igne A, quam ab igne B, ergo, sicut defecto ignis C, est productus ab igne A, ita poterat produci ab igne B: probatur min. Si esset aliqua particularis ratio, maxime, quòd ignis A, habeat determinatam seriem suorum effectuum à se producendorum, distinctam à serie effectuum, quos potest producere ignis B, sed hæc ratio nulla est, ergo: ma. est Adversariorum: probatur min. quia illi omnes ignes producibiles ab igne A, in sua serie non plus differunt ab ignibus, quos in sua serie potest producere ignis B, quam ipsi ignes ab A, producibiles inter se differant: ergo, sicut ignis A, potest producere quemcunque effectum in sua serie, poterit etiam quemcunque in serie ignium B, & consequenter illarum serierum, assignatio est nulla: probatur ant. quia ignes A & ignes B, tantum differunt inter se in differentia individuali, sed etiam ignes A, seu in serie ignium A, similiter tantum in ipsa hæccitate differunt, ergo.

IV. Probatur quartò: Quia hic numerus Ignis, verbi gratia C, non dicit determinatam, & essentialem dependentiam ad suam causam, verbi gratia, ad ignem A, ergo, sicut nunc productus est ab igne A, ita poterat etiam produci ab igne B, probatur ant. quia, si ignis C, diceret essentialem & intrinsecam dependentiam ad ignem A, sequeretur, Deum non posse producere se solo ignem C, sed hoc est minuire omnipotentiam Divinam, & communi Philosophorum axiomati contraire, quòd non possit Deus efficienter producere se solo quidquid potest cum causa secunda: probatur autem sequela, quia DEUS essentias rerum, earumque essentialis dependentias immutare nequit, sed ignis C, determinat sibi per

Minna essen-

essentialiam dependentiam dependere ab igne A, ergo neque DEUS se solo potest producere. Confirmatur: Si aliquis effectus dependeret essentialiter ab aliqua causa determinata efficiente, sequeretur, in Resurrectione mortuorum non futurum eundem hominem, qui de Matre natus fuerat, & sic Petrus non esset idem, qui quondam piscabatur, nec Joannes esset filius Zebedæi &c. sed hoc est inconveniens, ergo: probatur tamen sequela, quia non potest dici idem numero homo, qui non habet sua essentialia & determinata principia, sed nec Petrus, nec Joannes haberet sua principia essentialia, id est, Zebedæum & Matrem, ergo. Sed

VI.

Probatur secunda pars: Quia sicut visum est, causa est indifferens ad producendum hunc, vel illum effectum; ergo si determinaretur ad semel destructum reproducendum, non videtur, quod minus illum producere posset, cum tam bene amplius non sit & nihil sit, ac si nunquam fuisset. Et sanè tam certum non est, quin calor, qui aliquando fuit, denuò fuerit reproductus, quamvis in substantialibus id nunquam contigerit, utpotè quæ non petunt à quacunque materia fieri, sed à sua determinata; Et licet paradoxum hoc videri possit, reverà tamen non est. Sed

VII.

Dices: Sequeretur, naturalitèr etiam posse fieri resurrectionem. R. negando sequelam, quia nulla causa creata potest attingere unionem animæ, ejusq; productionem, utpotè quæ creatur. Deinde quamvis nunquam contigisset, quod idem calor, qui semel destructus fuit, fuerit reproductus, hoc tamen non improbat, quod minus fieri possit, quod enim non eveniat, est propter decretum Divinæ voluntatis, quæ non vult concurrere cum causis secundis ad effectus semel destructos reproducendos, ex eo, quod valde connaturale sit, ut quæ semel extiterunt, amplius non redeant, sed locum novis cedant. Sed in Contrà

VIII.

Argumentum in contrarium.

Arguitur: Si quilibet effectus posset produci ab alia causa intra eandem speciem, sequeretur, quod etiam idem homo posset seipsum producere, hoc nemo admittit ex Scotistis, ergo: probatur sequela, Titius, verbi gratiâ, continetur tam bene inter omnia individua humana, ac quicumque alius homo, sed Titius potest producere quemcunque hominem ex omnibus individuis humanis; ergo poterit etiam seipsum producere. R. negando sequelam, cujus probationis ma. distinguo. Continetur inter individua humana producta, transeat, inter individua primò producibilia, nego. Itaq; ex hoc non licet inferre; ergo potest seipsum producere, quia hic particulares obstant rationes, si enim Titius existit, non amplius produci potest, quia res existens ut existens nequit produci, nec ab alio, minus à seipso: si verò non existat, tunc non potest se producere, quia nemo dat, quod non habet, nec causa aliquid causat, nisi ipsa prior existat. Sed

Instatur: Si Titius non poterit seipsum producere, ex hac particulari ratione, sequere-

tur, quod ad minus posset suum Parentem producere, sed hoc si non magis, æquè inconveniens est; ergo: probatur sequela, quia Titius potens est producere hominem, seu filium; ergo quemadmodum modò productus est ipse à Mævio genitore, ita poterit producere ipsum Mævium, imò si Mævius moreretur, denuò reproductere, quandoquidem continetur inter alia individua producibilia. R. Concedendo sequelam, & neg. mi. loquendo secundum entitatem rei, ita videlicet, ut quemadmodum nunc & defactò, Titius productus est à Mævio, ita Mævius poterit produci à Titio, prout contigisset in statu Innocentiæ, in quo multi alios habuissent parentes & multi alios filios, & sic non videtur, cur id fieri non posset.

Urgetur: Si Titius posset producere

suum parentem Mævium maximè jam destructum, Mævius dependeret à Titio & non dependeret; dependeret quidem quia ab ipso produceretur, non dependeret autem, quia Titius dependeret ab ipso, sed hoc implicat; ergo etiam implicat, quod Titius possit producere Mævium. R. dist. ma. dependeret, & non dependeret sub eadem ratione & quoad idem esse, nego ma. secundum aliam rationem & quoad aliud esse, concedo ma. & dist. similiter mi. nego consequentiam. Itaque si Mævius, qui modo parens est Titii, productus fuisset à Titio, simpliciter dependeret ab eo, sicut modò dependet quicumque alius filius à suo parente, & tunc non posset dici, illum non dependere: Si verò Titius reproduceret Mævium suum parentem jam destructum, tunc dependeret à Titio tantum per accidens, & quantum ad esse secundum, & nullo modo quoad esse primum, Titius verò dependeret à Mævio quoad esse primum, & sic nulla esset contradictio. Verum hic casus posterior non caret difficultate, an fieri possit, si enim Titius posset producere Mævium suum parentem destructum, deberet posse producere Mævii materiam, & unionem animæ, idque per generationem, & quamvis DEUS posset materiam iterum adducere, animamque unire ad corpus, non concipio, quomodo Titius generaret Mævium, quia nihil communicaret Mævio de sua substantia per seminis decissionem, sed esset materia tota peregrina, adeoque nullà ratione posset dici parens ejus. Unde respondendum puto in similibus generationibus, reproductionem contingere non posse per modum generationis, sed aliam simplicem productionem, qualiscunque illa esset; Et licet illud absolutè contingeret, nihil tamen esset contra conclusionem, quæ non loquitur ita universalitèr, sed si nihil inconvenientiæ obstet, ut patet ex probatione tertia, nam nec concedo, quod species intentionales albedinis A, possint produci ab albedine B, licet sint intra eandem speciem, quia illæ species, cum sint formales similitudines suorum objectorum, non possunt produci ab alio, & sic subjecta se habent, ac si in eadem specie differrent. Deinde nequit etiam calor ut duo, producere calorem ut octo, licet sint intra eandem speciem, album

album ut quatuor excedit album ut duo, nulum autem perfectius potest produci ab imperfectiori, conclusio ergo loquitur de omnibus

individuis ejusdem speciei, quæ in entitate, & in gradibus æqualia sunt, non verò quæ sese excedunt.

DISPUTATIO VII.

DE CAUSA FINALI.

QUÆSTIO I.

Quid & quotuplex sit finis, & ejus causalitas?

titudo nostra dividitur in formalem & objectivam.

Tertio dividitur principaliter finis in finem ultimum & non ultimum: Finis ultimus est in quo ultimare operans quiescit, ita ut non habeat necesse eum ulterius ordinare, cum nihil amplius sit, propter quid operetur, ut quando quis intendebat tantum sanitatem, eamque effecutus, aut sicut homo querere debet beatitudinem, quæ consecuta non habet amplius, quo suas actiones ordinet, & hic finis etiam congrue dividitur in duo præallegata membra: Finis non ultimus est, qui etiam finis sub fine dicitur, in quo causa efficiens quidem aliquantulum quiescit, sed non ultimare, quia eum ordinat ad ulteriorem finem, sic mortificatio corporis est finis flagellationis & abstinentiæ, non tamen ultimus, quia ipsa mortificatio refertur in ulteriorem finem, nempe in ipsum Deum, similiter datio Eleemosynæ est propter sublevandum pauperem, ea tamen ulterius dirigi potest, ut peccata redimat, & DEUM offensum reconciliet.

V. Tertia finis ultimus & non ultimus.

I. Dari causam finalem contra multos gentiles, opinantes omnia fieri ex casu & fortuito modo, probat D. Aug. in lib. 83. q. quæstione 24. hoc modo: Quidquid casu fit, temere fit; quidquid temere fit, non fit providentia: si ergo casu aliqua sunt in mundo, non ergo providentia universi mundi administratur, quæ tamen dici nequeunt apud Christianos, adeoque certum erit, dari providentiam administrantem mundum, omniaque in eo facta ad certum dirigentem finem, qui est ipse Deus super omnia benedictus, unde ait Mellissius meus Doctor Bernardus tract. de diligendo Deo cap. 7. Nam & efficiens & finalis est: & lib. 3. de Amore Dei cap. 29. judicium providentiæ Divinæ expendens dicit: Deum itaque justissimo judicio suo quibusdam hic miseretur non miseretur in futuro; quosdam autem flagellat tanquam iratum ut ira & flagella ipsius afflictus in gloriam convertantur: ergo ex aliquo fine facit Deus.

II. Finem describit Aristoteles lib. 2. Physicorum cap. 2. 3. & 7. & alibi, quod sit Cujus gratia cetera sunt: quæ definitio tam apud Patres, quam apud Scholasticos communiter recipitur, sensus ejus autem est iste: quod causa, nempe finalis, sit ob cuius amorem aliquid movetur ad aliquid agendum, ut verbi gratia, ob sanitatem ad fumendum rheubarbarum, aliquamque potionem, vel in sectionem faciendam.

III. Finis Sic descriptus, primò dividitur in finem Cui & in finem Cujus. Hic est, cuius gratia causa efficiens applicat se ad agendum aliquid per media proportionata, ut eum assequatur, sic verbi gratia: Titius applicat se, ut possit Filio suo Mævio per recommendationes, supplicationes, aliasve vias, acquirere dignitatem Ecclesiasticam aut sæcularem, vel si infirmaretur ad procurandam sanitatem, per purgantia aut sudorifera. Finis Cui est ille ipse, vel illud ipsum, cui acquiritur, ut Mævius, cui Titius procurat honorem vel sanitatem. &

IV. Secundo dividitur finis in formalem & objectivam, seu in finem qui & quo: finis objectivus & qui est, illud ipsum bonum, quod causa efficiens sibi vel alius acquirere intendit & adlaborat, ut verbi gratia Deus, qui est objectum & finis noster ultimus, quem omnes in via peregrinantes à Domino, consequi cupimus. Finis formalis & quo, est ipsamet operatio, quæ mediante illud bonum acquiritur, sic finis formalis & beatitudo hominis est ipsa Dei visio & fructio: Ex hac divisione ortum est, ut etiam beatus

Amansi Hermann Physica.

Sunt adhuc plures aliæ divisiones, ut in finem operantis & finem operis, primum intendit ipsa causa agens, secundus est, qui ex natura operis sequitur, item in finem, secundum appetitum animale, & secundum appetitum naturalem &c. hæc tamen præcipuæ sunt, de quibus etiam queritur: An omnes propriè fines dicendi sint? Quam rem brevibus expediam, proinde

VI.

Dico I. si divisio prima in finem Cui bona est, multò magis in finem cuius. Hæc est conformis ad principia Scoti, contra Nominales, qui finem Cui verum esse finem asserunt, non tamen finem cuius, sed potius instrumentum ad priorem. Verum

VII. Si divisio in finem Cui bona est, magis erit Cujus.

Probatur Conclusio primò: Authoritate Doctoris subtilis, qui 2. d. 6. q. 1. F. docet, voluntatem simul velle id, quod vult & cui vult, sed finis cuius est id, quod voluntas vult, & finis cui subiectum cui appetitur bonum; ergo si unus finis cui dici potest finis, multò magis finis cuius.

Probatur secundò: Illud potest vere dici finis, quod se habet per modum ultimi in intentione agentis, sed tam finis cuius, quam finis cui, sunt ultimum in intentione agentis; ergo unus tam bene erit finis. Deinde: Illud est finis, ad quem ordinantur media, sed tam bene ad subiectum, quam ad rem desideratam ordinantur media, non quidem ut subiectum sit, sed ut illi bonum sit, ergo.

Mmm 2 Tertio: